

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRÁK

Helyben hához hordva: Vidékre postán esztillós.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs- "Előfizetések és hirdetések a
 szadósára nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Az osztrák gyermek első magyar ebédje.

Ebédhez ült a férj, feleség és a nyolc éves osztrák leánya. A párolgó leves már az asztalon van. Éppen most osztotta ki a háziasszony és csak néhány pillanatra ment ki még, hogy utánna nézzen a másik ételnek is. Mire bejött, úgy a férjét, mint pedig a kis osztrák leánykát ugyancsak elszontyolodva találta az asztalnál. Ugy potyogtak a könnyei az ártatlan kis gyermeknek, mint a zápor eső és bizony a férj uram is ugyancsak törölgette nedves szemét.

A sirás oka hamar kiderült és a dolog vége az lett, hogy az asszony is beállott a sirók közé és most már mind a hárman együtt keseregtek.

De hát mi is történt?

Tulajdonképpen semmi nagy dolog, csupán az, hogy a messze földről ide szakadt sovány kis leánykának az édes apja és édes anyja jutottak eszébe, amikor az izletes leves szaga megcsiklandozta az orrát. Vajjon mit eszik ma apuka és mamuka...? Ezt zokogta a jószívű kiéhezett kis leánya. Ez jutott eszébe szegénykének, amikor az első izletes magyar ebédhez leült. A szegény kis leánya keserve azután egykettőre magával ragadta annak a derék magyar házaspárnak is a szívét.

Egyszerű, megható kis epizód, de amely valóban festő ecsetjére lenne méltó. Mennyi rettenetes vád foglaltatik ezekben a keserű gyermekkönyvekben! Vád a lelketlen gőgös anglia ellen, vád a szörnyű háború ellen és vád a XX. század kulturájának csődje ellen. Egy ártatlan gyermek emeli a vádat és bár nem tudatosan teszi, mégis szörnyű sullyal nehezedik az ellenségeink vállára, kiknek örületes makacssága idézte elő a mai helyzetet.

Az éhezés fegyvereit Anglia kovácsolta ellenünk és jól megfontolt szándékkal öntudatosan alkalmazza azokat. És bár célját ezekkel a fegyverekkel sem fogja elérni sohasem, mégis jellemtelen gyáva nép az, mely ily aljas fegyvereket vet a harcba.

Isten mindég fog adni annyit, hogy éhen ne haljunk, de azért annak a sok-sok ártatlan gyermeknek és anyának a könnye átokként szálljon az angol vezető férfiak fejére.

Megint a horvátok a „magyar királyi” honvédség ellen.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülését háromnegyed tizenegy órakor nyitotta meg Szász Károly elnök. Napirenden van a katonai ellátásról szóló törvényjavaslat.

Horvát tiltakozás.

Báró Rajasics József engedélyt kér, hogy előbb személyes kérdésben beszéljen. (A Ház az engedélyt megadta.) Szmracsányi György vádjairól beszél.

Ezek után a javaslatról szól, de csak általánosságban, mert a javaslat érdemére nézve a horvát képviselők már deklarációt tettek. A magyar országgyűlésnek nincsen joga, hogy a honvédség címét egyoldalúan megváltoztassa. Ezért a maga és társai nevében kijelenti a következőket: A miniszterelnöknek Hreljanovics képviselő nyilatkozatára adott válasza oly kijelentéseket tartalmaz, amelyek az állami alaptörvény határmányainak nem felelnek meg s amelyeket Horvátország soha helyesnek el nem ismert és a jövőben sem fog elismerni.

A miniszterelnök kijelentései egyébként oly súlyos kérdéseket is érintenek, amelyeket incidentaliter elintézni nem lehet. De főleg azért szólal fel, hogy tiltakozzék az előadó beszéde ellen, amely legkevésbé sem alkalmas Magyarország és Horvátország jó viszonyának ápolására.

Wekerle visszautasítja a horvát álláspontot.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Megjegyezni kívánom, hogy azok a vádak, amelyeket Szmracsányi György képviselő hangoztatott, Horvátországból erednek, viszont e vádak bőséges tápot találnak azokban az iratokban, amelyeket Szerbiában találtunk és amelyeknek megbízhatóságához szó sem férhet. E vádak a Pasic féle lista is támogatja. Kétségbevonni a jóhiszeműségét azoknak, akik e vádak hangoztatták, nem is lehet. Akkoriban megvizsgálták a vádak alaposágát és két ügyész is konstatació, hogy a képviselő ur magatartása ellen kifogást emelni nem lehet. (Helyeslés.)

Egészen más a képviselő ur felszólalásának másik része. A képviselő ur hangoztatja annak szükségességét, hogy Magyarországnak és Horvátországnak meg kell egy mást értenie. Én ezt elismerem, de hangsúlyozom, hogy mai nyilatkozata nem szolgálja ezt a megértést. Én tételes törvényeink szavai szerint fogok eljárni. Mint a múltkor

is kijelentettem, a legnagyobb előzékenységet tanusítom a horvát kérdésben, a köszönet és az elismerés azonban ezért a mai felszólalásban az, hogy a képviselő ur új jogokról és új kötelességekről emlékezett meg. Ez egy olyan terület, amelyre én a képviselő urat nem követem. Épségben tartom a jogokat és kötelességeket, de ezeknek semmiféle új határát el nem ismerem. Éppen ezért ajánlom, hogy térjünk át mai napirendünkre.

Barta Ödön előadó szólásra áll fel. A horvát képviselők kis csoportja kivonul a tereméből.

Bartha Ödön: Hiába vonulnak ki a képviselő urak. Ismétlem, hogy a horvát képviselők minapi törekvése államellenes. A horvát képviselők úgy tesznek, mint a verseci svábok 1848-ban. Ők lötték a rácokat, de meg voltak sértve, amikor azok visszalöttek. A horvátok meg akarják bontani a honvédség egységét és a mikor mi ez ellen tiltakozunk, meg vannak sértve. Hangsúlyozni kell, hogy a magyar honvédség nem két honvédség. A király személyében két szuverén egyesül: a magyar király és az osztrák császár. Harmadik szuverén nincs, a két szuverénitás közé harmadikat nem lehet belepréselni és ezért fentartom azt, a mit a múltkor mondtam.

Huszár Károly személyes megtámadás címén felel Rajasicsnak.

A vita folytatása.

Gróf Teleky Pál, mint a Hadigondozó elnöke, főleg azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek a Hadigondozó tevékenységével kapcsolatosak.

Az iparilag kiképzett rokkant, a ki azelőtt mezőgazdasággal foglalkozott, nem mindig vétetik ki a mezőgazdaság köréből, hiszen olyan foglalkozásokról is van szó, amelyek otthon mint mellékfoglalkozásokat végezhet.

Gróf Tisza István a zsidókérdésről.

Gróf Teleky után gróf Tisza István hosszabban foglalkozik a rokkant kérdéssel. Szerinte legfontosabb ezen a téren a pártfogói és támogatói intézmény létesítése.

Ezután a Ház engedélyével eltér a tárgytól s a zsidó problémáról nyilatkozik. Sajnálna, hogy az antiszemita kérdést a vitába belekeverték, mert ennek a rokkant üggyhez semmi köze sincs. Mindentől eltekintve, az antiszemitizmus általánosítása igazságtalanságra vezet. A baj az, hogy a sok visszasságot mutató foglalkozási ágakban legnagyobb részt zsidók működnek. Ha a kormánynak határozott szándéka a visszaélések üldözése, e visszaélések csökkenni fognak s akkor csökkenni fog az antiszemitizmus is. Ne 50-100 koronás pénzbírsággal büntesse-

nek, mert az ilyen ítéletek csak illuzórikussá teszik a törvényt. Visszatérve a javaslatra, kijelenti, hogy azt elfogadja.

Wekerle Sándor minisztereinek felszólalásában kijelenti, hogy az előző kormány-nak a rokkant ügyben tett intézkedéseit nem változtatta meg, Elismeréssel szól gróf Teleky Pál működéséről. A felekezeti kérdések feszegetését elítéli, a kormány a visszaéléseket szigorúan fogja kezelni. A galíciaiak visszatelepítése folyamatban van, természetesen csak olyan eszközökkel, amelyek egy civilizált országban lehetségesek.

Az elnök ezután bejelenti, hogy a honvédelmi miniszter tekintettel arra, hogy hosszabb beszédet szándékozik mondani s az idő már előrehaladt, holnap fog felszólalni.

Interpellációk.

A Ház ezután áttér az interpellációk meghallgatására.

Fényes László interpellációjában a galíciaiak sürgős eltávolítását követeli. Nemzeti szerencsétlenségnek tartaná, ha azok elhatalmasodnának az országban. Itt időzésüknek a magyar zsidóság is kárát vallja, pedig a magyar zsidók a háborúból is kivették a részüket. Ezután a csempészettel foglalkozik: a budapesti tengerészkülönítmény parancsnoka tömegesen állítja ki a "szállítási igazolványokat. Majd kérde a közlekedési minisztert vállalja-e a felelősséget, hogy a jelenlegi fejkvótát az egész évben fenn tudja-e tartani?

Interpellációjára választ nem kapott.

Radvanszky Antal a felekezeti tanítók ruhasegélyéről érdeklődik. Zichy kultuszminiszter azt válaszolja, hogy a késedelmes kiutalások csak adminisztratív jellegűek.

Radvanszky Antal második interpellációjában a telefon központok hanyagságát és visszaéléseit teszi szóvá. Kérde a kereskedelmi minisztert, mit szándékozik tenni, hogy a türethetetlen állapotok megszűnjenek.

Az interpellációt kiadták a kereskedelemügyi miniszternek.

Reöch Iván a marharekvirálások ügyében interpellál, amely a gazda társadalomban nagy elkeseredést okoz s félő, hogy a kívánt célt el sem éri.

Választ nem kapott.

Elnök ezután bejelenti, hogy herceg Windischgrätz közlekedési miniszter a legközelebbi ülésen fog válaszolni Meskó Zoltán és Fényes László multkori interpellációira.

Az ülés vége fél 4 órakor.

Amerika beavatkozása meghosszabbítja a háborút.

Berlin, aug. 7.

A német front visszavonása a Marnetól a Vesle mögé a berlini politikai körök és a német nép hangulatát láthatóan befolyásolta.

Amerika a hivatalos adatok szerint eddig 1.4 millió katonát hozott Franciaországba, ezzel a tömeggel teljesen kitöltötte az ellenséges fronton támadt réseket és a németek áttörési kísérleteit egyre nehezebbé teszi. Ha azonban Amerika ennyi katonát a csapat-szállítás közben történt minden komolyabb

veszteség nélkül át tudott hozni, világos, hogy ezután 1—2 év alatt még igen jelentékeny erőket áthozhat.

Ez természetesen megnehezíti a német front helyzetét és rendkívül meghosszabbítja a háborút.

A hangulat ilyen körülmények között nagyon komoly és maguk a nagynémet körök is, amelyek, mint gróf Reventlow írja,

valósággal fellelegzettek, amikor Amerika beavatkozott a háborúba, mert addig azt hitték, hogy a tengeralattjárókat Amerika semlegessége akadályozta teljes erejük kifejtésében, most már egészen más hangon beszélnek és elvesztették hetyke hangjukat. A nép nagy tömege azonban továbbra is joggal és rendületlenül bizik a német hadseregben, bármennyire kívánja is a békét.

Az első árdrágítási per Nagyváradon.

Póru! járt az árdrágító kereskedő és cipész.

Lehet ám az árdrágítók ellen védekezni!

A közönség nagyon indolens. Vagy talán annyira elvesztette reményét, hogy védekezni sem próbál már a drágaság ellen. A törvény már egy éve felállította az *árvizsgáló-bizottságot* a kir. törvényszéken, mely egy törvényszéki bíró elnöke alatt négy tagból áll, a fogyasztók képviselőiből, egy kereskedő és egy iparos szakértőből s az *egy év alatt senki sem akad*, aki panaszával a bizottsághoz fordult volna. Vagy talán már nincsenek árdrágítók Nagyváradon?

Tegnap tárgyalta az *első árdrágítási* ügyet az árvizsgáló bizottság a törvényszéken Seress Barna elnöke alatt.

A bizottság tagjai voltak: Bodnár János, Bitzó János igazgatók, Reichard Dezső kereskedő és Stagl Kálmán cipész. Jegyző volt dr Bereczky Lajos. A panaszos dr Papp Károly ügyvéd, lapunk felelős szerkesztője volt. Panaszában előadta, hogy a városi közlekedéstől cipőutalványt kapott egy vászon fél női cipőre. Az utalvány Heller és Deutsch zöldfa-utcai cipőkereskedő cégére szült, mely a fél női vászoncipőt 154 koronáért engedte át. Kérte az ár megállapítását. Deutsch Ignác cégtag arra hivatkozott, hogy cége 30 pár női vászoncipőt vett át Morvai Pál cipész kisiparostól 120 koronás árban, ehhez hozzáutalt 30 százalékos hasznót így a cipő ára 156 korona lett volna, de ezt a cég maga is sokalta, leengedett 2 K t, s azért megegyezett Morvai Pállal, hogy csak 154 koronás árat ütött rá a cipő talpára.

Az elnök felhívta Morvai Pált, adja elő kalkulációs könyvét, hogyan hozta ki a 120 koronás árat. Morvai Pál a következő szám-
lát adta elő:

22 cm. vászon	22— K
20 cm. körvászon	3 80 "
Fejvászon	2— "
Ringli	1 20 "
Fűző	3 50 "
Bélésbőr	8— "
Cérna	2— "
Felsőréz készítés	8— "
25 dg talp	3 50 "
15 dg branzol	2 10 "
12 dg kéreg	1 68 "
8 dg ráma	1 12 "
18 dg sarok	3 22 "
Apró kellék	5— "
Alja munka	26— "
Áttisztítás	1— "
21 száz. üzemköltség	19 74 "
6 " haszon	6 83 "
Összesen: 120 69 K	

Ebből a cipész leengedett 69 fillért s így csak 120 koronába számította a cipőt.

Morvai Pál cipész előadta, hogy még

kára volt (!?) a cipőkön, mert 17 pár nem volt megfelelő s ezt visszaadta a cég neki.

A bizottság megvizsgálta a cipőt s azt olyan gyatrának találta, amelyet egy cipész műhelyéből ki nem adhat s egy kereskedő üzletébe át nem vehet.

Hosszas tanácskozás után a bizottság meghozta határozatát, mely a következő:

Az árvizsgáló-bizottság megállapította, hogy a cipő sarka papírból s csak részben bőrből készült. A cipő ára 80 K 99 fillér, ehhez a cipész 6 százalék hasznát hozzászámítva, a cipész csak 85 K 80 fillérbe számíthatta volna a cipőt s így a cipész 34 K 20 fillérrel számított többet. A kereskedő 24 százalék hasznót számíthatott csak s így a cipő ára csak 105 K 30 fillér lehetett. A kereskedő ekként 14 K 50 fillérrel számított többet. Morvai Pál cipész tehát 34 K 20 fillérrel, a Heller és Deutsch cég pedig 14 K 50 fillérrel drágította az árat s így a cipő 48 K 70 fillérrel lett drágább a megengedett árnál.

A bizottság egyetemesen kötelezte úgy a cipészt, mint a Heller és Deutsch céget, hogy a panaszosnak 48 K 70 fillért, a drágított árat fizessék meg. Azonkívül kötelezte őket arra is, hogy a cég által átvett s áruba bocsátott másik 29 pár cipőnek árkülönbségét: 1412 K 30 fillért a törvényszék elnökénél tegyenek elnöki letétbe. Ez az összeg a többi károsult kárpótlására való, ha pedig károsultak nem jelentkeznek, akkor egy év múlva ez az összeg a hadiárváké lesz. Kötelezte őket továbbá 220 korona perköltség megfizetésére.

Ezt a határozatot közli a bizottság a rendőrséggel további eljárás végett s közli a polgármesterrel és a kereskedelmi s iparkamarával.

A határozat felelbevezhetetlen, tehát jogerős.

Az elnök a határozat kihirdetése után intette a panaszlottakat, hogy tartózkodjanak a további árdrágítástól, mert végre a közönség türelmének is van határa.

Mi pedig, hivatkozással erre az első üd-
vös példára, felhívjuk a közönséget, hogy minden árdrágítási esetet azonnal jelentsenek be akár szóbelileg is a nagyvárad kir. törvényszék árdrágító bizottságánál, I. emelet, 40. számú szobában.

Van oltalom az árdrágítás ellen, csak ne restelje senki a fáradságot és az utána-járást. Mint a fenti eset bizonyítja: megéri.

A Vesle körüli harcok.

Berlin, aug. 7. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsapata.

A Sommetől északra vívott harcokban ejtett foglyok száma 280-ra emelkedett. A Bray-Corbiex országutól délre egy angol ellen-támadás új vonalaink előtt omlott össze. A felderítő tevékenység a Lys mindkét oldalán és az Avre mentén különösen élénk volt. Egy ellenséges részleges támadás Montdidier-től északnyugatra tüzelésünk hatása következtében nem fejlődhetett ki.

A német trónörökös hadcsapata. — Vesle mentén a reggeli órákban részleges támadások.

Fismestől keletre a Veslén át végrehajtott előretörés alkalmával foglyokat ejtettünk. Este élénk tűzharc, amelyet Braisne és Pazochos mindkét oldalán erős ellenséges támadások követtek, melyeket részben tüzelésünkkel, egyes helyeken pedig ellentámadással visszautasítottunk.

Ludendorff, első főszállásmester.

Harcok Albániában.

Budapest, aug. 7. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Olaszországban tüzérségi harc és járőr tevékenység. Albániában Beratnál nyugatra visszavertünk erős előretöréseket. A felső devoli völgyben további haladást értünk el.

A vezérkar főnöke.

Foch tábornok Franciaország marsallja.

Budapest, aug. 7. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Foch tábornoknak Poincaré elnök a nép hálájának elismeréséül a Franciaország marsallja címet adományozta.

Ítélet a bécsi Bristol szállóbeli rablógyilkosság ügyében.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) A Bristol-szállóbeli rablógyilkosság ügyében a bíróság meghozta az ítéletet. Az esküdtszék Frankét az összes, Dávid Ernát pedig 11 szóval 1 ellenében bűnösnek mondta ki a rablógyilkosság büntetében s ezért Franket 15 évi sulyos börtönre, Dávidot pedig kötél általi halálra ítélte. Franke védője meggondolási időt kért, Dávid védője semmiségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

Trockij az archangelszki szovjet-tagokat letartóztatta

Budapest, aug. 7. (Saját tudósítónktól.) Moszkvai hivatalos jelentés szerint Archangelszket az oroszok megszállták. Trockij hadügyi népbiztos ebből az alkalomból parancsot tett, közlve, amelyben a következőket mondja:

Megparancsolom, hogy tartóztassák le Archangelszki város szovjetének azon tagjait, akik megbízható értesüléseink szerint szökevényeknek tekinthetők, mint ilyenek a forradalmi törvényszék elé állítandók.

A csehek 80 kilométerre állanak Moszkvától.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A cseh-tót csapatok Moszkvától 80 kilométerre állanak. Nikolsk és Luzsij városokban nagy összeütközés volt a csehek és bolsevikiek közt, a harc mindkét fél véres veszteségével végződött.

Mennyi hadisarcot vetettek ki a németek Belgiumra?

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti Londonból: Robert Cecil az alsóházban kijelentette, hogy biztosan nem tudja azon összeg nagyságát, amelyet a németek Belgiumra eddig hadisarc címén kivetettek, de azt hiszi, hogy ez legalább két milliárd frankra rug. A békekötésnél mindenesetre ez a hadisarc is elintézését fog nyerni.

Malvyt 5 évi száműzetésre ítélték.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Az állami főtörvényszék Malvy volt belügyminisztert öt évi száműzetésre ítélte, polgári jogainak elvesztése nélkül.

A román kamara Bratianut és társait vád alá helyezte

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: A román kamara ma tárgyalta a Bratianu és kormánya elleni ügyben kiküldött bizottság jelentését. A kamara a tárgyalások következményeképp kimondta Bratianu és Take Jonescu, valamint a kormány többi tagjainak vád alá helyezését. Bratianu vád alá helyezését csekély többség mondta ki.

Az angol partokon lezuhant egy Zeppelin.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Augusztus 5-éről 6-ára virradó éjjel Strasszer repülőtszert vezetése mellett, a ki már eddig is több eredményes léghajótámadást vezetett, léghajórajaink egyike Közép-Anglia keleti partján, különösen Bostonnál Norwith és a megerősített Humbert torkolatánál hatásos bombatámadással érzékeny károkat okozott. Ez alkalommal léghajójának bátor legénységével együtt valószínűleg hősi halált halt. A támadásban résztvevő többi léghajó az erős ellenhatás ellenére is, veszteség nélkül és épen tért vissza. A kipróbált elesett vezér mellett különösen kivették részüket az eredmény elérésében Prollso tartalékos korvettkapitány, egy léghajó parancsnoka, valamint Znoschmar Walter von Friedenrajch és Dose sorhajóhadnagyok.

A tengerészeti vezérkar főnöke.

A csehek kiéheztetik Oroszországot.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Stockholmi táviratok szerint a cseh-szláv csapatok lassan, de biztosan vonulnak nyugat felé és egyik várost a másik után foglalják el, mindenütt feloszlatják a helyi szovjeteket és a vörös gárdákat s most, miután japán segítő csapatokkal erősödtek meg és így sokkal nagyobb biztonságban érzik magukat, gyorsabb ütemben folytatják diadalutjukat. A szovjetkormányhoz ultimátumot küldtek s megfenyegették, hogy ha csapatokkal próbálna ellenállani az Uralban, hogy az ott feloszlatott szovjetet visszahelyezze hivatalába, akkor ők gondoskodni fognak arról, hogy egész Oroszországot kiéheztessék.

A párisi Luxembourg-palotát fenyegetik a német messzehordó ágyuk.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Genfből táviratozzák idevaló lapoknak: A Havas ügynökség félhivatalos közleményben megerősíti egyes lapok jelentéseit, amelyek hírt adtak róla, hogy a német messzehordó ágyuk legutóbb erősen tüzeltek Párisra és hogy a Luxembourg-palota, a melyben az állami törvényszék most ülészik, szintén veszedelemben forog. Erre való tekintettel a párisi katonai kormányzás a városi tanácssal egyetértőleg elhatározta, hogy a palotát védelem céljából be fogja fődetni.

Nagy események készülnek az olasz fronton?

Zürichből jelentik: A Züricher Tagesanzeiger jelentése szerint a pioni haditanácson, amelyen Diaz tábornok és a miniszterelnök is részt vett, az az eshetőség is szóba került, hogy a fronton rövidesen nagy események következhetnek be. Erre vall a többi közt az ellenség egyre erősödő főderítő szolgálata.

Angol csapatok szálltak partra Vladivosztokban.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Reuter ügynökség jelenti, hogy Vladivosztokban angol csapatok parta szálltak.

PANEM ET CIRCENSES.

Utóhang a mult hét szenzációjához.

Caesar idejében tizenötezer ülőhellyel épült, cirkusznak hívták, az emberek jöttek és letelepedtek és mondták: nna, mindjárt. Mélyen alattuk tombolt valami. Elmuló életek ordító, nyöszörgő zaja... Apró kis vinnyogások, hatalmas hörgések... Aztán vér, vér, sok piros, forró, hamar kihűlő vér...

És az emberek azt mondták: ez az... És a szemük fascináltan elmeredt és az örökös szájuk mohón habzsolta... Élték. Frissítőket ittak. Aztán jóllaktak látvánnyal meg ételekkel: — nem elég — mondták és lázongtak.

Hogy kevés a „panis“, hogy unalmas a cirkusz és valami egészen, egészen új izgalmak kellenének végre.

A szemük összevillant, még talán nem mondták, de a homlokcsontjuk mögött már megfogalmazott a gondolat: hátha... Istenem... az ember!...

Azt megnézni... Igen. Az ember? Igen. Az volna jó...

És jött az arénába az ember. Sok. És előadott és elővonaglott és előhaldokolt nekik...

„Ave, ave!...“

De az sem soká.

A vérük csak olyan ivben szökött fel, mint az állatoké, csak úgy dulakodtak egy parányi levegőért, csak úgy meredt el a szemük — semmi!...

Semmi, de azért mégis kellett és ha nem volt, akkor zúgtak: panem et circenses.

Azóta 1732 év pergett le csendesen.

Azóta népművelő népiszkolák lettek és polgárnevelő polgári iskolák lettek és lettek egyetemek és egyesültek egyesületek és létesültek akadémiák és mindennek dacára még okos emberek is nőttek, akik feltaláltak kulturáltak, kifinomították a nyers és brutális tömegeket, — aztán felvilágosították őket, hogy biológiánknál fogva tulajdonképpen békés lények volnánk vagy mi!

Nincsenek tépőfogaink, méregmirigyünk, páncélunk nagy karmaink (lásd a manicurüzletekben), aki nem hiszi: ellenőrizze önmagán.

Nosza, belenézett az emberiség tükörrel az ajkaiba és megtapogatta a füle tövét meg a hátát, aztán az ujjai végét és mondta: azám, la!... Valóban nincsenek! Ejnye, hisz akkor tényleg illenék jóknak, szelideknek és érzékenyeknek lennünk, ölnünk például nem szabad, ölésben halálban, durvaságokban gyönyörködnünk nem szabad, mert mi a teremtes koronái vagyunk (bár kissé devalvált értékben) és mi kulturáltak vagyunk, halk és finom sejtések megörzöi, — futurista költemények és neoimpressionista festmények megértői, magasabbrendűségek szomjazói?

Szó a Xindi!

Ezt a megvetést eredményezte az elmúlt 1732 esztendő, meg azt, hogy most már mi csak inkább szellemi életet élünk, arénák helyett könyvtárakat bujunk.

— Azt a Sienkievicz-félet kérem, ha lesz szíves — mondjuk a szolgának, — aztán belemerülünk a Quo vadisba és: — utálat, hogy milyenek is voltak azok a régiek!...

Emberhalált nézni, abban kéjelegni, ... mikor pedig nem is muszáj!... Utolsó valami!

Eldobjuk a könyvet, és megrázkódunk.

— Na tudja kedves Könyvbaráthy ur, ez szinte hihetetlen:

* * *

Kr. e. 186 ban cirkusznak hívták, 1918 ban pedig tűzér kaszárnyának hívják.

Önmaguktól szaladó, furcsa, bolondos izék visznek ki odáig. A homlokukon meg különböztetésül nagy B betű, nyilván azt jelzi, hogy ez az a Bizonyos kocsi, melyre épp oly bizonyosan nem férsz fel, mint a többire.

De ha felékelődöl rá, kivisz a város végire, a hol most nagy dolog folyik...

Három nyomorult félig eszelős alig-ember igazi emberhalálos cirkuszt játszik...

... Könyörögni fognak, imádkozni fognak, talán összeesni fognak, de az utolsó perci: egész bizonyosan reménykedni fognak és végül visszavonhatatlanul meghalnak majd...

Szó a hecc!...

— Ezt csak meg kell nézni ugye izgalmi Hajhászó ur? Hogy a végén elmondassuk: milyen felasz volt az a három szegény ördög és láttad Árpád, a Bali akkor úgy csinált — dehogy, nem is úgy, mert így — nagyszerű! Bár minden nap volna — de kérem uram, mért ilyen szűk helyen? Így alig fele ennek az 1732 éven át agyonművelt, kitanult, megokosodott, megszelídült társadalomnak tördösheti csupán halálra jart a másik felet, mely dacára minden érdeklődésnek mégis kívül maradt... És az nem igazság, hogy mindenben az uraknak kedveznek... A szegény munkásnépek nem is láttak semmit...

Semmit, ha mondom, csak ippeg mig felállt a számolýra, aztán...

*

Aztán ne folytassuk tovább, ugye? Mert egy lépés és megint bennevolnánk a „panem et circensesben“

A kenyérgyár — nem elég.

Kivégzési jegy is kell.

Ma!

Több kellett volna, hogy jól beférjen mindenki, aki 1918 dacára sem bírja megérteni, hogy kimulni csak inkognitóban akar még az állat is, még az életével vezeklő bűnös is!...

Fyné.

A közgyűlés előkészítése

A munkapárt értekezlete.

A munkapárt tegnap a mai városi közgyűlés anyagát vette tárgyalás alá. Az ülésen a párt elhatározta, hogy a polgármester előterjesztését a városok kongresszusának határozatait illetőleg pártolják.

A párt az adótisztai állás betöltésénél állást nem foglal. Ugy Jablonszky Géza, kinek apja is pénztári ellenőr volt, mint Tamás Gyula, ki 18 éve tisztviselő, érdemesek az állásra.

A kerületi rendőrfőkapitányságok ügyéhez dr. Hoványi Géza szólott hozzá. Szerinte Nagyvárad a kerületi rendőrfőkapitányságot is megkaphatja. A miniszter arra az esetre ígerte meg, ha a csendőrkerület is itt lesz. A felállított ésendőrkiskola ezt bizonyítja s így a miniszteri ígért teljesítése előtt nincs akadály.

A munkásbiztosítási törvény siettetését a párt támogatja. Hoványi kéri a pártot, hasson oda, hogy a város a kormányhoz irjon fel fel ez ügyben.

Báró Szurmay honvédelmi miniszternek diszpolgársága a pártot örömmel tölti. Honvédelmünket tiszteljük meg e javaslatban, mikor azt választjuk meg, kinek oly halhatatlan érdemei vannak a honvédelem terén.

Legutóbb még iskoláinkat is egyiket a másik után adja vissza eredeti rendeltetésének. A tanács előterjesztését a kenyérgyár felállítására vonatkozólag a párt támogatja. Hoványi Géza a szabad ipart és kereskedelmet félti és csak a szükség kényszere miatt véli jogosnak a városi kenyérgyár felállítását, de Rimler utal Budapest helyzetére, hol később is fennakarják tartani s különben is szükség lesz reá, mint Medvigy Gábor felszólalásában előadta, a katonaság és a kórház ellátása miatt.

A párt egyhangulag örömmel fogadta a tanács jelentését, melyben Lukács főjegyző újabb akcióját jelenti be: a tisztviselői étkezde felállítását. Csak attól fél, hogy esetleg a felállított tisztviselői étkezde üzeme később nem lesz zavartalan.

Az ecetgyár felállítását hosszabb megbeszélés alá vették. Jövedelmezősége és szükségessége volta kétségtelen. Egy hónap alatt a városnak 30.000 korona hasznót hajtt. Dr. Löblé László hirt ad a miniszter szándékáról, ki az ecetet hydratonként 12 fillérben akarja maximálni, tehát az ecetet, mit most a város 3 koronáért ad, akkor 36 fillérért kénytelen lesz adni. A pénzügyminiszter ugyan az ebben az ügyben összehívott ankét előtt letagadta ezt a szándékát, de a hadügyminiszter ennek ellenére is állítja.

Javasolja tehát, hogy a párt a közgyűlésen hasson oda, hogy halasszák el addig a gyár felállítását, mig a miniszteriumban ez az ügy eldőli. Felállítás mellett nagy érv az, hogy a fővárosban a gyárak ecetét a hadvezetőség lefoglalta s ha a városnak magának nem lesz gyára, ugy ecet nélkül leszünk. A párt elhatározta végül, hogy az ecetgyár felállítása mellett foglal állást, mert a 60000 korona felállítási költséget ugyis megkeresi az üzem.

A Vasöntőde és Gépgyár részére javasolt olcsó telket a tanács javasolja s a párt

részeről majd a közgyűlésen lesznek fel-
szólalások.

A Hangya kérelmét illetőleg, melyben a várostól sertéshizláló céljaira telket kér, a párt úgy határozott, hogy a közgyűlés adja vissza a tanácsnak, mely előbb a pénzügyi bizottságban tárgyalja le.

Mikor pedig a közgyűlés a hadbavonult közigazgatási alkalmazottak és családtagjai nak ruhasegélyét fogja tárgyalni, úgy a párt oda fog hatni, hogy ez a segély a közéleti mezési hivatalnokok részére is kiutaltassék.

A függetlenségi párt értekezlete.

A nagyváradai függetlenségi és 48-as pártához tartozó városi törvényhatósági bizottsági tagok tegnap este 6 órakor Stokker József elnöklése mellett értekezletet tartottak, amelyen a mai közgyűlés tárgysorozatát vitatták meg.

Az értekezlet a tárgyalásra tűzött valamennyi ügynél hozzájárul a tanács javaslatához, kivéve a sertéshizláló bérleti szerződésének átruházását. Az értekezleten ugyanis az a vélemény alakult ki, hogy a szerződés értelmében abban az esetben, ha a Gazdák bankja felhagy a sertéshizlálással, a telep minden beruházásával a város korlátlan tulajdonába megy át, s minthogy ez az eset beállott, mert már évek óta a város használja a hízalótelepet, a bérleti szerződés átruházásához a Gazdák bankjának nincs joga s az a város nyilván való kárával járna.

A főispán az orosz vendégek felvilágosítása érdekében.

Orosz vendégeik, tegnap még hadifoglyaink, mint értesülünk, rövidesen eltávoznak közülünk. Három négy évi itt tartózkodás után mondanak majd búcsút nekünk, akik őket ellenségként becsültük s barátokként búcsuzunk el tőlük.

Mielőtt azonban elmennének, gondoskodni kell arról, hogy a már szabad orosz polgárok felolvasások, előadások révén mindent tudjanak rólunk, megismerkedjenek ennek a sokat szenvedett s mindig vérével áldozó, függetlenségre törekvő országnak mai állapotával, ipari és kereskedelmi üzemeibe való betekintés révén pedig közgazdasági életével, a mai Magyarországgal s azzal, hogy mit akar ez az ország a népek verse nyében.

E célból, mint értesülünk, felolvasásokat rendez egy társadalmi egyesülés az orosz foglyok számára, hogy majd a távol hazában is nemes törekvéseink, céljaink, becsületes munkánk és multunk felől tájékoztassa honfitársait s gondoljon arra, hogy itt szorgalmas, tevékeny emberek laknak, akik becsületes munka révén akarnak versenyezni más népekkel s kultur-viszonyban kívánnak lenni jövőben a szabad orosz nemzetekkel.

Természetes, hogy a felolvasásokban és előadásokban pánszláv tendenciák, amelyek az igazi oroszok izlésének sem felelnek már meg, s egy elfeledett sötét korszak, a háboru előtti idők borzalmaiból valók, nem foglalhatnak helyet.

Ellenben multunk, jelen politikai, irodalmi, tudományos, mezőgazdasági, ipari helyzetünk való ismertetése lesz a cél, ame-

lyeket kiegészít az ipari és kereskedelmi üzemek bemutatása.

A szervezés nehéz munkáját Malatinszky Lajos főispán vállalta, segítségére szolgál neki Fráter Iván dr. titkár s a kulturtársadalomnak az a része, amelynek nem közönbös, hogy az orosz népekkel való kereskedelmi és ipari kapcsolatunk egymás kölcsönös megbecsülésén s a közös érdekek felismerésén alapul.

Ezért a főispáni akció, amely a megértésre s megismerésre törekszik, minden intelligens és kultur ember: politikus, író, tanár, újságíró, kereskedő, iparos, gazdász, gyáros támogatására s elismerésére számíthat nagy és nemzeti értékű tartalmasságával.

Az üggyről jelentést tettek a temesvári katonai parancsnokságnak is, mely ahhoz természetesen készséggel hozzájárult.

Lefoglaltak egy bankpincében tízezer üveg konyakot.

Löblé László drhoz, a győri szeszgyár nagyváradai képviselőjéhez s szeszlinomítójának igazgatójához Weisz Iván, a Globus műintézet tulajdonosa azzal a kéréssel fordult, hogy adjon el neki a rendelkezésére álló készletből tízezer üveg konyakot, amely tudvalevőleg szabad forgalomból nincs kizárva s árát a maximálás eddig nem érintette.

Löblé László dr. az ajánlatra azt válaszolta, hogy átad Weisz Ivánnak 10.000 üveg konyakot 180.000 koronáért azon határozott kikötéssel, hogy a konyakot Weisz Iván közvetlenül a fogyasztó közönségnek juttatja, s nem viszonteladásra veszi, tehát a lánckereskedelem elemeit is kizárják a kereskedelmi ügyletből. Weisz Iván e feltételbe belement s a konyakot megkapta.

Legelőbb is felajánlotta a tízezer üveg konyakot a Magyar Általános Hitelbanknak, amely azonban megtudván, hogy Weisz Ivánnak csak bizományi üzletekre van engedélye s a konyak a győri szeszgyáré, a kötetést storinrozta, hasonlóképp, a Mezőgazdasági r.-t. is, ahonnan a Szeszforgalmi r.-t.-hoz került az ajánlat, amely szintén elállott az üzlettől.

Megvásárolta azonban a nagy tételt Berger Dávid, aki azonban nem tudta kifizetni a vételárat, ezért a Leszámitoló és Jelzálogbank r. t. pincéiben raktározta be a konyakot s a bank erre előleget adott.

Mikor már a sokat vándorolt konyak nyugalmat talált a bank pincéiben, érkezett a nagyváradai pénzügyigazgatóság rendelete Buchter János pénzügyőri főbiztoshoz, hogy a tízezer üveg konyakot foglalja le, mert ezt a közfogyasztás elől illetéktelen módon elvonták.

A főbiztos megjelent a Leszámitoló és Jelzálogbankban s lefoglalta a Bémer téri és Mészáros utcai pincékben a 10.000 üveg konyakot, de lefoglalt ezenkívül a bank Teleky és Kossuth-utcai pincéiben 146 hektoliter abszolút alkoholt, amely 300 hektoliter konyaknak felel meg. A lefoglalásról jegyzőkönyvet vettek fel, amelyben a bank kifejtette, hogy a konyak nem közszükségleti cikk s ezt a pénzügyigazgatósághoz terjesztették fel, amely a lefoglalást — miután a

pénzügyőri biztosé csak tíz napi érvénnyel bír — jóváhagyta. Ez ellen nincs apelláta, legfeljebb kérvényezni lehet a pénzügyminiszternél.

A lefoglalt 10.000 üveg konyakot s a 146 hl. abszolút alkoholt a pénzügyigazgatóság átadja a közfogyasztás céljaira italmérőknek, korcsmárosoknak s jut a városnak is belőle. A bank pincéiben lefoglalt borpárlat tulajdonosai: Weisz Iván, Weinstein Márkusné, Klein Gábor és egy tötösi kereskedő, valamint a Szeszforgalmi r.-t. részéről Gutfried Mór. Az a hír szivárgott ki kereskedelmi körökből, hogy maga a győri szeszgyár szolgáltatta a hatóság kezébe a konyakot, mikor meggyőződött róla, hogy a konyak az ő intenciója s kikötése ellenére illetéktelen kezekbe jutott.

Bezárul a Park-szálloda.

A háborut megelőző évben nyílt meg a Park-szálloda, amely diófákból s fenyőkből, tujáiból és jegenye-akácból álló hűs parkjáról kapta nevét s bezárul, mielőtt véget érne a háboru.

A szállodában a közelmúltban egy cseh-német tiszt, Klein Ottomár vett szállást, aki kifogásolta, hogy a csizmáját nem tisztították ki. A tulajdonos utalt arra, hogy a csizmatisztítás a tisztiszolga kötelessége. Ebből szóváltás támadt, miközben Waiszlovich Emil orron vágta a hadnagyot, aki segédekkel küldött Waiszlovichhoz, ő azonban a bíróság elé utalta a hadnagyot.

Ennek következtése lett az, hogy a Park-szállodát, amelyet példátlan tisztasága, rendezetete, kifogástalan tisztessége s eddig ismeretlen kényelme és berendezése miatt a katonatisztek előszeretettel kerestek fel, katonai bojkott alá helyezték s a vasuti katonai állomásparancsnokság előtt nagy betűkkel hirdette a plakát, hogy katonatisztnek tilos a Park-szállóba szállni.

Közben a hadikölcsönjegyzésre való agitáció folyamán Waiszlovics Emil azt a kijelentést tette, hogy militarista célokra nem ad pénzt.

Ezeknek következménye volt az, hogy a honvédelmi miniszter 352.445—917. számú a. Waiszlovich Emil népfelkelési-hadnagy részére adott, bizonytalan időre szóló felmentését 146.800—918. számú rendeletével tegnap megszüntette s a hadkiegészítő parancsnokság őt augusztus 10-re katonai szolgálatra behívta.

Waiszlovich Emil ennek következtében megjelent Rimler Károly polgármesternél s bejelentette, hogy a Park-szállodát augusztus 10-én bezárja, vendégeinek fel is mondott erre a napra. Nehogy a város feje szemrehányást tegyen neki, előadta, hogy a szálloda iparjoga az ő tulajdona, ő vezeti azt, családja nincs, idegent nem bízhat meg a vezetéssel. Bejelentette az iparügyosztálynál is, hogy szállodai iparjogáról augusztus 10-re lemond.

A polgármester sürgős felterjesztést intézett Waiszlovich Emil felmentésének meghosszabbítása érdekében.

A dologról érdemes gondolkodni és lehet róla vitatkozni pro és contra. Az egész mindenesetre egy érdekes és minden szereplőre jellemző háborus tünet.

* A képviselőház nyári szünete. Budapestről telefonálják: Wekerle Sándor miniszterelnök a Nap munkatársa előtt kijelentette, hogy a most tárgyalás alatt levő javaslatok elintéztése után a képviselőház október 15-ig szünetet tart. A szünet alatt a kormány több fontos javaslatot, köztük több adójavaslatot készít elő.

Mintaiskola Kerekesfalván.

A vármegye közigazgatási bizottsága Malatinszky Lajos főispán elnöklésével ülésezett tegnap.

Megjelentek: Karácsonyi János dr. c. püspök, Fráter Barnabás alispán, Pallay Lajos, Beóthy László dr. v. b. t. t., Móricz Ernő dr. főorvos, Vasady Lajos dr. tanfelügyelő, Kiss István dr. tanfelügyelő, Varró Domokos műszaki tanácsos, Gyarmathy Viktor dr. pénzügyigazgató, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Böszörményi Lajos, Kellner György főállatorvos, Gyöngyössi István dr. főügyész, Jerzsák István h. elnök, Thury Endre dr. ügyész, Szunyogh Sándor dr. és Pallay Béla jegyző.

Móricz Ernő dr. főorvos közegészségügyi mozgalmakról jelentett. Gyarmathy Viktor dr. pénzügyigazgató jelentése szerint a bevétel emelkedett a jogilletékeknél 641 000, a szeszadónál 1.800.000 és a dohánynál 800.000 koronával.

Keszthelyi Zoltán főjegyző az alispáni jelentést mutatta be, Varró Domokos műszaki tanácsos jelentései közül pedig az az érdekes, hogy Biharfüreden megnyílt a posta.

Kiss István dr. belényesi tanfelügyelő újból egy községet jelent be, amely községi iskoláját megmagyarosította. Ez a község: Susd. Nagy helyesléssel vették tudomásul. További érdekessége volt ennek a tevékeny tanfőrlinak az a jelentése, amelyet egy mintaiskoláról terjesztett be. Kerekesfalva ez a község, ahol egész évben nem tanítottak az iskolában. Borlea Antal tanítót ő kihallgatta, s az elmondta, hogy a múlt évben októberig csak ment valahogy a dolog, de azután üres lett az iskola, mert nem volt fa. A gyerekek különben ősszel otthon voltak elfoglalva, — meg a mezőkön s nem igen mentek iskolába. Na és aztán a tanító nem foglalkozott a tanulókkal, kiküldte őket az iskolaépületből, és nem az udvarra, hanem az utcára jó messze, hogy ne zavarják (Nagy derűtlenség a bizottság tagjai között), délutánonként pedig be sem engedte a gyerekeket az iskolába.

A bizottság egyhangulag elrendelte a fegyelmet a kerekesfalvai tanító ellen s a vizsgálatat Ertsey Zsigmond főszolgabíró bízta meg azzal, hogy azokat is büntesse meg, akik nem adtak fát az iskolának, az előjáróságot.

Kiss István tanfelügyelő jelenti, hogy az előjáróság irástudatlan parasztemberekből áll, ezért szünetelt az iskola. Bejelenti végül a derék tanfelügyelő, hogy 174 iskolát vizsgált meg.

Böszörményi Lajos az államsegélyek gyors kiutalása érdekében kéri a főispán közbenjárását. Nálunk megtörtént, hogy 10—12 hónapig tartott a kiutalás.

Vasady Lajos dr. tanfelügyelő: Az nem baj, előlegezik a tanítónak. Egyetlen minisztérium számvevősege sincs úgy elfoglalva, mint a kultuszminisztériumé: fizetés, nyugdíj, háborús segély, drágasági pótlék, ruha pótlék kiutalása megnehezítette az ügyinté- zést. A határidő hathét, de képtelenség ily rövid idő alatt elintézni. Egy napon a minisztériumban 80.000 ügydarabot iktattak. A főispán közbenjárása tehát nem segít hetne, mert nincs munkaerő s ezért késik minden.

Kiss István tanfelügyelő felvilágosításai

után, amelyben kimutatta, hogy a főispán felterjesztésére soron kívül intéztek el állam segély ügyeket, az ülés véget ért.

HÍREK

* A város 15 millió kölcsöne. Nagy várad város tanácsa, mint állandó választmány, tegnap foglalkozott Nagyvárad város 15 millió kölcsönével, illetve a pénzügyi bizottságnak a kölcsön felvételére vonatkozó javaslatával. A tanács javasolta a mai városi közgyűlésnek, hogy vegye fel a 15 millió kölcsönt, de azon kikötéssel, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár egyszerre vegye fel az egész 15 millió korona összegét.

* Zelinka János aranymiséje. Zelinka János endrődi apátplébános tegnap tartotta pappászenteztetésének ötvenedik évfordulóját. A ritka szép jubileumon ünnepi díszű öltözött az egész falu, a hívek együtt ünnepeltek plébánosukkal. Reggel 9 órakor volt az arany mise, melyen a hívek ezreinek kívül résztvevő az ünnepelt sok sok tisztelője is, különösen volt káplánjai közül voltak ott számosan. — Százakra megy azok száma, akik táviratilag köszöntötték a jubiléumot. Legelsőnek gróf Széchényi megyéspüspök üdvözlő sorai érkeztek meg, aki rendkívül meleg hangú táviratban fejezte ki jókívánságait és papjának. Evangélium után dr. Dussay Alajos békésszentandrás plébános mondott szent beszédet, melynek minden szava mély hatást keltet.

* Báró Szerényi szappana. Megemlékeztünk tegnap arról a támadásról, mely a Népszavában jelent meg báró Szerényi József kereskedelemügyi miniszter ellen. Erre a támadásra a Magyar Tudósító következőket jelenti:

A Népszava mai számában támadást intéz Szerényi József kereskedelmi miniszter ellen azért, mert a cikkíró szerint a kereskedelemügyi miniszter a gyártási tilalom megszegésére bújtott fel egy szappangyárost. Mint a Magyar Tudósító illetékes helyről értesül, ez a hír szemérmeskedett hazugság. Szerényi József kereskedelmi miniszter a szóbanforgó szappant az illető gyárnál sem meg nem rendelte, sem ilyennek gyártására közvetve sem adott utasítást vagy megbízást.

* Ujságírók értekezlete. A biharmegyei és nagyvárad ujságírók egyesülete ma délelőtt 12 órakor a városháza bizottsági termében értekezletet tart, melyre a tagokat ezután hívja meg Fehér Dezső elnök.

* Tessék visszahozni az orvosságos üveget! A hivatalos lap a belügyminiszter rendeletét közli a gyógyszerek árának emeléséről. A gyógyszerek, edények és kötőszerek ára augusztus 10-től emelkedik. A rendelet hivatkozik rá, hogy fehér üvegek és porcellán tégelyek most be nem szerezhetők, ilyet kiszolgálni tehát senki sem tartozik. Csepegtető üveget is csak akkor, ha az orvos előírja. A visszahozott üvegeket és tégelyeket a gyógyszerész az árszabás szerinti ár 50 százalékért visszavenni köteles. Az üvegek visszaváltási árát jegyzék készítendő és azt a gyógyszerértárban feltűnő helyen ki kell függeszteni. A közönséget vagy előszóval, vagy az üvegre ragasztott

jelzéssel fel kell kérni, hogy az üres üvegeket hozza vissza a gyógyszerértárba. A rendelet függelékében felsorolja az orvosságokat, amiknek az ára drágább lett, ezek az éther, az alkohol és a chloroform. A többi gyógyszerek ára a régi.

* Szökött katona kivégzése. Gonda János honvéd közlegényt a budapesti hadosztálybíróság rögtönítélő bizottsága többszöri szökés miatt halálra ítélte. Az ítéletet tegnap végrehajtották.

* A forgalom javítása a kóti vasutvonalon. A nagyvárad—gyomai vasutvonalon naponként csak egy személyvonat párközeledik, ami nagyon megnehezíti a forgalmat, mert az aránylag rövid vonalon levő helyeket nem lehet egy nap alatt megjárni. Ifj. Popper József és társai nagyvárad kereskedők beadványt intéztek a máv. elnökségéhez, amelyben kérték, hogy a nagyvárad—kót—gyomai vasutvonalon a naponként közlekedő tehervonatokhoz egy két személykocsit kapcsoljanak, hogy ezáltal a nevezett vasutvonalon a személyforgalom javítható. A nagyon is helyénvaló kérelmet a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara pártoló véleményével látta el. Nagyvárad városa szintén pártolja és közérdekből teljesítendőnek tartja a kérelmet.

* Egy dohánycsempész galiciái. Nagyvárad legújabb lakosai közül egy galiciai avval dicsekedett, hogy 70 fillérrel jött Nagyváradra s ma 120.000 koronája van. Ezzel a szegény lánckereskedővel történt meg nemrég, hogy 25 kg. dohányra tett szert a vidéken, amit nem mert maga Váradra hozni, hanem egy katonát kért fel kellő díjazással, hogy szállítsa haza a dohányt Nagyváradra. A katona vállalkozott a dohány szállításra, el is hozta szerencsésen, itt azután el is adta, akadt vevő rá bőven. Mikor a galiciai jelentkezett a dohányért, akkor annak már csak hült helye volt, s a katona a rendőrségre utasította panaszával a galiciát, mert jól tudta, hogy az panaszolni nem mer. A galiciai azonban élelmes ember volt s egyszerűen egy katonával állított be, aki katonai rendőrnök mutatkozott be. A dohányszállító katona azonban jól ismerte az állítólagos katonai detektívet s tudta, hogy annak multjában is szerepel 25 kg. csempészett dohány s mikor a „katonai detektív” erőlyesen akart fellépni, megkérdezte tőle, hogy ő hogyan adott tul a 25 kg. dohányt? A kérdés elől a „detektív” sietve távozott a galiciával együtt.

* Vakmerőség és hazug éhség. A legutóbbi vasuti lopás tettesei már az ügyészség fogházában vannak, köztük Bónac Ferenc és Moga János. A kihallgatásnál Bónac Ferenc bevallotta, hogy a vasuti perrenon egyszerűen felvette egyik utasnak a sárga bőröndjét a szemeláttára és elsétált vele. Olyan vakmerő volt a legutóbbi időkben, hogy a lopásokat fényes nappal, mindenki előtt, nyílt színen követte el. Mikor megkérdezték a társát, Moga Jánost, miért loptak, azt felelte: mert éhezünk. Igen ám, de azt is bevallották, hogy azon a napon, amelyen a 7000 koronás lopást végrehajtották, a Kargerben 5—6 liter bort ittak meg. Ennyi bor ára pedig 50—60 korona volt. Volt annyi pénzüik s ők mégis azt állítják, hogy éheztek.

1918 aug. 8.

ISZANTOL

7

* **Értesítés.** Értetem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és ének-tanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő elő-készülettel 6 hónap alatt el lehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zene-akadémián államilag képesített okleveles ének-és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA
Művész-tragédia.

Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 órákor kezdődnek

Főszereplő: **Dr. KRÜBER ALADÁR.**
Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Meghívó.

**A Nagyváradi
Központi Szeszfőző Szövetkezet**

Biharon, a község háza tanácstermében, 1918 augusztus 18-án d. u. 4 órákor tartja évváró rendes közgyűlését, melyre a szövet-kezet tagjait ezennel meghívjuk. Ha a köz-gyűlés nem lenne határozatképes, ugyanazon helyen és órában augusztus 25-én tart-juk meg.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzleti év eredményéről, a mérleg jóváhagyása és mindkét testületnek a felmentés megadása. 2. A nyereség fel-osztása feletti határozat. 3. Az alapszabályok 37. §-a értelmében sorsolás útján kilépő két igazgatósági tag lemondása, u. a. § módo-sítása és az igazgatóságnak választás útján való kiegészítése. 4. A felügyelő bizottság lemondása és új felügyelő bizottság választása. Mindkét testület kilépő tagja újra vá-laszthatók. 5. A szeszfőződe helyiségeit szol-gáló ingatlan megvásárlásának jóváhagyása s annak célszerű átalakítása feletti határo-zat. 6. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1918 aug. 6.

Az igazgatóság.

Vagyonmérleg. a) *Vagyon:* 1. Kész-pénz: 12214-92 K. 2. Be nem fizetett 109 üzletrészért: 2725— K. 3. Be nem fizetett 109 belépési díjért: 109— K. 4. Fructusnál 2 üzletrész: 400— K. 5. Árukészlet 33 Hfk. pálinka 1270-50 h. 6. Felszerelés és eszkö-zök értéke 20 százalék levonása után: 6668-42 K. Összesen 23387-84 K. b) *Teher:* 348 üz-letrész á 25— K: 8700— K. Egyenleg mint tiszta jövedelem: 14687-84 K. Összesen: 23387-84 K.

Nyereség-Veszteség számla. a) *Nye-reség:* 1. Pálinka számlája: 32277-14 K. 2. Melléktermékek számlája: 1464-10 K. Vegyes számla: 8215-42 K. Összesen: 41956-66 K. b) *Veszteség:* 1. Tüzelő anyag számlája: 1797-60 K. 2. Fizetések és munkabérek számlája: 6750-31 K. 3. Adó: 18720-91 K. 4. Egyenleg mint nyereség: 14687-84 K. Össze-sen: 41956-66 K.

Nagyvárad, 1918 június 30-án.

Összeállította:
Géczy Iván,
könyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG: Székely Sándor s. k., elnök. Török Győző s. k., alelnök. Ungváry Imre s. k. Likay László s. k. Mahler György s. k. Szabó József s. k. Váry András s. k. Alulírott felügyelő bizottság fenti számlákat megvizsgálta és helyesnek találta: Szent-Királyi Zoltán f. b. elnök s. k. Barcsa Mihály s. k. Balajthy Jenő s. k. Neufeld Lipót s. k. Jancsó Lajos s. k.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Mikor a halottak megszólalnak
Mária Kármival.

Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 órákor kezdődnek

A városi ecet elárusítását
Nagy Sándor-utca 4. sz.
alatt megkezdettük.

Nagyvárad város
Hatósági Központi Szeszfőződje.

Legujabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy
parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes
bérház és

Fűzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a
Magyar Bank r.-t.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk,
hajtűk, hajcsattok, oldal- és
kontyűfésűk, kefék, bőráruk,
pipere és toilete szükségle-
tek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház
Sáspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.

Javítások eszközöltetnek.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb
hévíz-fürdője. Természetes 49°C hőmér-
sékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensió-
rendszer. Prospektust díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei
a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK

megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek

STERN VILLAMOS VÁLLALATA

Szt.-János-u. 20.

Telefon 556.

TŰZIFA

a városnál kivál-
tott tűzifa házhoz
való szállítására

megrendelés átvéttetik

Rákóczi-ut 22. sz. a.,

APOLLÓ-TÓZSDE.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó diszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőltés készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sótartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfázék	5—
Majolika diszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfázék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom diszítéssel	50—
Falitűkör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	35—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpcésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

**Nippek, Figurák, Szent Antal szob-
rok, Mária szobrok, Szentelt víz-
tartók, Konyhaberendezési cikkek,
Képek, Ablaküvegezés.**

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Keresünk

azonnali belépésre egy prodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Ára 2-40 K, nagy áveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Kötött

és szövöttáru különlegesek! Gyönyörű kötött kabátok, blousok, selyem és flor harisnyák, keztyűk, svetterek, trikók, jouponok, selyem alaruhák. Nagy választék, méltányos árak. Tisztviselőknek árengedmény. Cziller Imre nagyruházában.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzt új ruháért, mert a kintőn beavátruhafestéssel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Nemeth Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Nemeth Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Nagyváradi, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatali szolgálata minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa-épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére**

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Seöthy Ödön-u. 30.

Telefon 1000.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyváradi, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádigos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassajavitó. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Szent László

Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogköcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszelők telefonja 55.